

шарфів, шнурків; оздоблення одягу. Тема «Самообслуговування. Культура харчування» формує навички культури сервірування столу до обіду, сніданку, різних календарних і релігійних свят; добір різного виду посуду й декору. Такі уроки орієнтують молодших школярів/школярок на спільні міжособистісні взаємини та виконання різних побутових ролей.

Отже, ґендерний підхід на уроках трудового навчання у початковій школі сприяє руйнуванню ґендерних стереотипів; вихованню ціннісного ставлення до себе та інших; формуванню культури ґендерної рівності молодших школярів/школярок; свідомого вибору трудової діяльності; взаємоповаги та самовираженню при виконанні предметно-практичних та побутових завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трудове навчання. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>.

Інна Моначин,

кандидатка психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології у виробничій сфері
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

ГЕНДЕР В СТРУКТУРІ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Нинішнє суспільство вимагає особистостей, які здатні адаптуватися до складних умов життєдіяльності, постійних змін суспільних умов, систематично оволодівати новими знаннями, навичками і вміннями, долати перешкоди, досягаючи поставленої мети, не зашкоджуючи своєму психічному здоров'ю й зберігаючи психічну стійкість. Йдеться про конкурентоздатну особистість. Таку, яка здатна «йти в ногу» з науково-технічним прогресом й швидко освоїтись у нових видах діяльності, розуміти ґендерні особливості та різноманітні форми спілкування за умови збереження позитивного внутрішнього психоенергетичного потенціалу.

У конкурентоздатній країні, на думку Дж. Грейсона і К. О'Делла, її громадянам необхідно мати: високий середній рівень функціональної грамотності; основи знань з математики, статистики, наукової методології; здатність спостерігати процеси, аналізувати їх, інтерпретувати результати і діяти; знання про світ (йдеться про знання з історії, географії, економіки, мовної підготовки); уміння працювати в колективі; здатність до відповідальності; здатність постійно вчитися і пристосовуватися до змін; здійснювати критичний аналіз текстів, присвячених ґендерній проблематиці.

Психологічною основою освітніх проектів і програм розвитку конкурентоздатної особистості є принцип саморозвитку, що інтегрує систему фундаментальних принципів розвитку особистості. Найважливішою умовою, яка дозволяє людині стати суб'єктом саморозвитку, є досягнення конкретного рівня особистісної й професійної самосвідомості. Структура конкурентоздатної особистості являє собою систему взаємозв'язаних підструктур: біологічно детермінованих і соціально детермінованих.

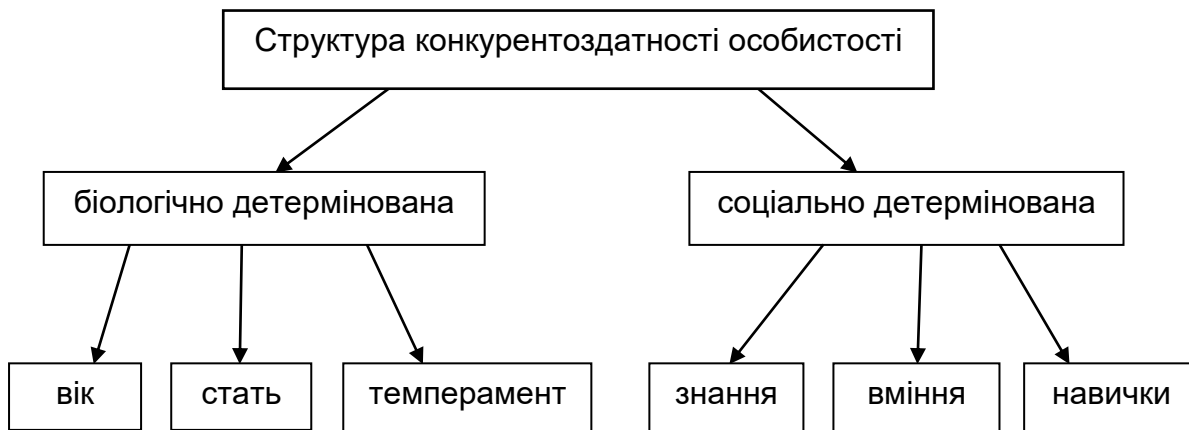

Рис. 1. Структура конкурентоздатності особистості за Л. М. Мітіною

Проблема співвідношення біологічного і соціального, фізіологічного та психологічного незмінно являється однією з центральних і найгостріших проблем психології особистості. Згідно з першою позицією, всі основні особливості і способи розвитку психіки зумовлені біологічними факторами: вродженими або набутими. Інший погляд полягає в тому, що особливості психіки цілком і повністю визначаються якістю виховання і навчання [1]. І тому, на нашу думку, соціально-детермінована підструктура повинна містити ще таку складову, як *гендерна*, оскільки саме ґендер формується в соціальному просторі, через засвоєння норм та цінностей, які існують в суспільстві.

Поширеною і найпопулярнішою є середня між двома позиціями. Відповідно до неї, в психічному розвитку визначальну роль відіграють і біологічні, і соціальні моменти. Прихильники даного погляду розглядають людину як істоту біосоціальну, в якій в діалектичній єдності гармонують біологічне та соціальне.

Важливу роль при вирішенні проблеми співвідношення внутрішнього і зовнішнього для подолання «теорії двох факторів» зіграли фундаментальні роботи С. Л. Рубінштейна, який вважав, що зовнішні причини діють через посередництво внутрішніх умов. Згідно з цією формулою, поведінка не народжується безпосередньо всередині людини, прямо від її внутрішніх властивостей і задатків. З іншого боку, вона не визначається прямо і безпосередньо характером зовнішніх

впливів. Зовнішні причини призводять до тих чи інших ефектів, лише переломлюючись через всю складність і різноманіття внутрішніх умов.

Формула «зовнішнє через внутрішнє» описує в основному аспект впливу на психіку зовнішніх, соціальних причин. О. М. Леонтьєв запропонував наступну формулу: «Внутрішнє діє через зовнішнє і цим саме себе змінює». В цю взаємодію біологічна природа людини входить не як самостійний компонент чи складова ланка, а як необхідна умова протікання, розгортання внутрішніх психічних процесів. От чому проблема гнучкості є однією з найважливіших у розвитку конкурентоздатної особистості. Її у психології представлено в межах різних теорій. Під емоційною гнучкістю розуміють оптимальне поєднання емоційної експресивності й емоційної стійкості. Наприклад, у теорії стресу основний зміст результатів досліджень полягає в тому, що під час середнього рівня емоційного стресу досягнення людини в діяльності відносно високі, а в разі емоційного стресу низького і високого рівнів вони можуть бути гіршими за результати, отримані у звичайних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности / Л. М. Митина. – М. : «МПЦИ» 2002. – 400с.
2. Практикум по гендерной психологии / Под ред. И. С. Клециной. – СПб. : Питер, 2003. – 480 с.

Ігор Наколонко,
аспірант кафедри культурології та медіа-комунікацій
Харківської державної академії культури

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СТИЛЮ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ЦІЛЬОВОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОЕКТУ

Аналіз сучасної ситуації щодо культури здорового способу життя (ЗСЖ) в Україні дозволяє запропонувати проектний підхід щодо вирішення комплексу проблем, пов'язаних із його розвитком. В. Луков розуміє соціокультурний проект як раціональне конструювання бажаного стану соціокультурної реальності і ми погоджуємось з цим [1, с. 7].

Аналіз дискурсу щодо проблем суспільного здоров'я в Україні у цілому не відповідає сучасному стану розвитку науки та методологічному рівню суспільного планування у даній сфері. Незважаючи на номінальне відтворення положень програмних документів ВООЗ у національному законодавстві [3], у рамках суспільного дискурсу не знаходять висвітлення реальні ризики суспільного здоров'я народу України та не сформоване розуміння щодо стратегічного планування ефективного розвитку сфери суспільного здоров'я. Зокрема, недосконалим є розуміння значення, яке відіграє у сучасних політиках щодо здоров'я соціокультурний напрям та поширення здорового способу життя.